

ČESKOSLOVENSKO 1938 - 1939

PROTEKTORÁT 1939 - 1945

Důsledky Mnichovské dohody

- ▣ ČSR ztratila do konce roku 1938 asi 30% území a 33% obyvatel, ztráta asi 40% větších průmyslových podniků, velké narušení dopravní sítě
- ▣ 5. října 1938 abdikoval prezident Beneš
- ▣ 7. října vláda odsouhlasila autonomii Slovenska a Podkarpatské Rusi
- ▣ Za viníky celé situace označoval hlavně pravicový tisk Beneše a přebujelý stranický systém
- ▣ Pravicové a středové strany vytvořily novou vládní **Stranu národní jednoty**
- ▣ Sociální demokraté a národní socialisté vytvořili **Národní stranu práce**

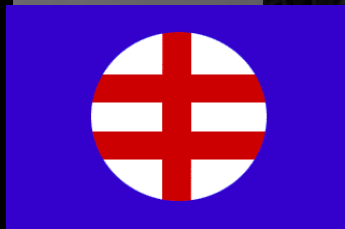
Tzv. Druhá republika

- ▣ 30. listopadu zvolen novým prezidentem Emil Hácha
- ▣ Od 1. 12. nová vláda „ národní jednoty“ pod vedením Rudolfa Berana prosadila tzv. zmocňovací zákon, který vládě umožňoval vydávat nařízení se silou zákona (bez schválení parlamentem)
- ▣ KSČ byla zakázána a rozpuštěna
- ▣ Režim druhé republiky se proto označuje jako omezená nebo alternativní demokracie
- ▣ Toto období znamenalo velkou morální ránu a ztrátu sebevědomí Čechů
- ▣ Posilují protižidovské názory
- ▣ Republika nově přejmenována na Česko-Slovenskou republiku

18. prosince 1938
se konaly volby do Slovenského
zemského sněmu.

Jednotnou kandidátkou se staly prvními
volbami na totalitní způsob v
Česko-Slovenku.

V separátních místnostech museli volit
Židé i Češi, volby doprovázela
přítomnost členů Hlinkovy gardy v
uniformách.

Symbol Hlinkových gard

50 mandátů ve sněmu získala:

Hlinkova slovenská ľudová strana – Slovenská strana národnej jednoty
(HSL'S-SSNJ)

Znak HSL'S-SSNJ

Dalších 13 mandátům si rozdělily:

- Karpathendeutsche Partei, strana karpatských Němců (KdP)
- Szlovenszkoj Magyar Part
- Strana Ukrajinské národní jednoty (UNO)

Předvolební plakát KdP.

V čele Karpatoněmecké strany, která byla původně součástí SdP stál Franz Karmasin, rodák z Olomouce.

Předsedou strany slovenských Maďarů byl János Esterházy, který jako jediný poslanec Slovenského sněmu hlasoval proti vyhnání Židů.

Na slovenskou vládu začal Hitler vyvíjet cílený nátlak s cílem rozbít Česko-Slovensko.

7. března přijel Seyss-Inquart z Vídně do Bratislavy a představitelům autonomistického režimu bez úspěchu sdělil, že

„třetí říše provede v nejbližší době své záměry proti Praze, a pokud chtějí dosáhnout nezávislosti, musí okamžitě vyhlásit samostatnost“.

Seyss-Inquart byl po anšlusu jmenován říšským komisařem Rakouska.

Vojenští zpravodajci referovali centrální pražské vládě o tom, že německé tajné služby pašují na Slovensko hromadně zbraně.

Centrální Beranova vláda začala jednat a E. Hácha odvolal Tisovu slovenskou autonomní vládu.

Ministerský předseda Rudolf Beran

10. března vyhlásil velitel VII. sboru v Banské Bystrici generál Bedřich Homola podle rozkazu MNO stanné právo.

Vůdčí osobnosti radikálních separatistů Tuka, Mach, Cernák - a další byli zatčeni Ďurčanský a náčelník politického štábu

Snímek zachycuje zásah četnictva v Bratislavě.

Hlinkových gard Murgaš uprchli do Vídně.

Německá propaganda neprávem označila tyto události jako tzv. „Homolův puč“.

VYHLÁŠKA

Miestnej verejnosti!

V poslednom čase sme boli svedkami niektorých takých poľutovania hodných zjavov, ktoré, keby sa opakovali, viedly by k ohrozeniu slobody a života slovenského národa a tým aj česko-slovenského štátu. Toho si akiste ani jeden národne uvedomelý a statočný Slovák a občan tohto štátu nepraje.

Rozhodol som sa preto prevziať na potrebný čas na teritriu svojho sboru všetku moc správnu aj sudcovskú do svojich rúk.

Tým zostáva nedotknutá slovenská autonomia.

Tieto opatrenia sú namierené len proti zradcom ktorí ničia slovenský národ a jeho budúcnosť, a proti škodcom a zapredávcom národa, ktorých je teraz najvyšší čas odstrániť v záujme spoločného štátu, slovenského národa a ľudu.

Vo chvíli vylpenia alebo vyhubovania tejto vyhlásky každý bez podmienky je povinný podriať sa mojim nariadeniam, ako aj nariadeniam vojenských úradov a orgánov, ktoré v mojom mene budú borevedené správnú a sudcovskú moc vykonávať.

Predovšetkým zakazujem čo najprísnejšie všetky verejné shromaždenia, zhukovanie sa viacerých osôb na uliciach, ako aj akékoľvek kritizovanie tohoto môjho činu. Oproti tým, ktorí by na to nedbali, zakročí sa s prísnosťou a bezohľadnosťou.

Rovnako zakazujem páchanie týchto zločinov: vraždy, lúpeže, podpaľatvá, verejné násillie, poškodenie cudzieho majetku, odboja, zbehnutie, navádzanie alebo napomáhanie na porušenie vojenskej služobnej povinnosti, vzbury, plienenia, ako aj násillného sprotivenia sa úradným orgánom i všetkých sabotážnych činov, ktorými by sa rušila normálna činnosť verejných podnikov alebo hospodársky život.

Osoby, ktoré pri páchaní týchto činov budú prítiahnuté, budú na mieste zastrelené.

Nariaďujem s okamžitou platnosťou, aby všetky podniky, obchody a prevodzovne, ako aj verejné miestnosti byly zatvorené najneskoršie o 19. hodine. Po tejto hodine nie je dovolené nikomu zdržiavať sa na uliciach a verejných miestach.

Všetky zbrane sečné, bodné alebo strefné, ako aj náboje a výbušniny každý je povinný odovzdať – i keď má povolenie nosiť ich – za 12 hodín na najbližšom okresnom úrade, najbližšej četnickej stanici alebo na policajnom úrade.

Rovnako zakazujem počúvať cudzozemský rozhlas (rádio), ako aj rádiosposenie pomocou vysielacích staníc, nachádzajúcich sa v súkromnom držaní.

Zavádzam súčasne prísnu cenzuru listových zásielok, preventívnu cenzuru periodickéj tlače a suspendujem domovú slobodu.

Tí, ktorí neodovzdejú zbrane, budú počúvať cudzí rozhlas a nebudú žof na ustanovenie o rádiovysielaní, budú trestaní ako zločinní.

Občania, zachovajte vo vlastnom záujme úplný pokoj, dôverujte predstaviteľom vojenskej moci, ktorá vždy pracovala len pre blaho nášho spoločného ľudu, Slovenskej krajiny a slovenského spoločného ľudu.

Slováci a Slovenky!

Uvážte, že ide o vašu lepšiu budúcnosť.

Banská Bystrica 9. marca 1939.

Veliteľ VII. sboru:

Div. gen. Bedřich Homola v. r.

Okresný úrad v Turčianskom Sv. Martine.

1201/30 prez.

Vyhlasujem.

Turčiansky Sv. Martin dňa 9. marca 1939.

Za okresného náčelnika:
Dr. J. K. Garaj v. r.

13. Března 1939 přicestoval Tiso a Durčanský na Hitlerovo pozvání do Berlína.

Byly přijati s nejvyššími státnickými poctami.

Hitler předestřel dvě alternativy: buď bude okamžitě **vyhlášen slovenský stát**, který současně požádá třetí říši o ochranu, anebo v opačném případě „ponechá Slovensko svému osudu“ a pak bude pravděpodobně okupováno Maďary. Ribbentrop přitvrdil nátlak načasovanou informací o pohybu maďarských vojsk ke slovenské hranici.

9. Ledna 1939 A. Speer urychlil dostavbu budovy nového říšského kancléřství, protože Hitler chtěl udělat dojem “zejména na malé potentáty, se kterými se brzy chystá jednat”.

Slovenský sněm se sešel v dopoledních hodinách 14. března
Hlasovalo se „manifestačním povstáním“ každého poslance

Před třináctou hodinou přečetl Sokol narychlo sestavený
zákon o samostatném slovenském státě.

Hlasovalo se „manifestačním povstáním“
Byla vyhlášena nová slovenská vláda ve složení:

každého poslance prezident a ministerský předseda: **J. Tiso**, zástupce: **V. Tuka**

národní obrana:
Ferdinand Catloš

vnitro: **K. Sidor**

zahraničí: **F. Durčanský**

justice: **Gejza Fritz**

finance: **M. Pružinský**

školství: **J. Sivák**

propaganda: **A. Mach**

Před půlnocí ze 14. na 15. března vyhlásil premiér autonomní vlády Msgr. Augustin Voločkin **samostatný stát Karpatská Ukrajina**. Neúspěšně žádal o německou ochranu.

Po obsazení země Maďary uprchl bývalý řecko-katolický kněz Voločkin přes Rumunsko do Prahy.

Četnictvo, SOS (Stráž obrany státu), Finanční stráž a armádní jednotky pod velením gen. Lva Prchaly se v těžké situaci snažilo udržet klid. Došlo k řadě potyček s místními ukrajinskými nacionalisty – Sičovci. Během 14. března navíc z jihu zaútočili maďarské bojůvky, doprovázené pravidelnou maďarskou armádou. Po třech dnech bojů **museli Češi ustoupit** na Slovensko a Rumunsko.

Po vypuknutí války organizoval gen. Lev Prchala Čsl. Legion v Polsku.

Hroby padlých příslušníků Stráže obrany státu v Užhorodu.

Přátelský polibek. Záběr z maďarského propagačního filmu, jenž dokumentuje setkání polských a maďarských vojáků na nové hranici v Karpatech.

14. března 1939 odjeli v pozdním odpoledni **prezident Hácha a ministr zahraničí Chvalkovský** vlakem **do Berlína** k rozhovorům s Hitlerem, s nímž chtěli řešit slovenskou otázku. Hácha byl přijat po 1. hodině ranní. Později svou řeč k Hitlerovi popsal: „... **osud českého národa je položen do rukou říšského kancléře, že však hledím na to s plnou důvěrou, poněvadž je mně známo hluboké porozumění říšského kancléře pro národnost, v němž vidím záruku, aby český národ žil a úplně se vyžil.**“

Hitler Háchovi **oznámil „své nezvratné rozhodnutí“**, že **v šest hodin ráno německá armáda vstoupí na české území** a německé letectvo obsadí česká letiště. Případný odpor bude zlomen „všemi prostředky fyzické síly“. Druhou možnost představoval klidný průběh vstupu německých vojsk.

Hácha telefonicky oznámil vládě, že je naléhavě nutno učinit všechna opatření, aby nikde nebyl kladen odpor.

Göring ještě Háchu varoval:

„Mám těžký úkol. Bylo by mi nesmírně líto, kdybych musel zničit to krásné město. Ale musel bych to udělat, aby Angličané a Francouzi věděli, že moje Luftwaffe je vždy na 100% připravena. Oni tomu totiž stále nechtějí věřit a já bych je o tom rád přesvědčil.“

Osobní Hitlerův lékař píchl Háchovi během jednání injekci, protože kolaboval.

er das tschechische Volk unter den Schutz des Deutschen Reiches nehmen und ihm eine seiner Eigenart gemäße autonome Entwicklung seines völkischen Lebens gewährleisten wird.

Zu Urkund dessen ist dieses Schriftstück in doppelter Ausfertigung unterzeichnet worden.

Berlin, den 15. März 1939.

Dr. Hácha
Dr. Chvalkovský

Obsazování Čech a Moravy zahájilo již **14. března** v podvečer proniknutí jednotek německého 8. armádního sboru a části SS-Leibstandarte Adolf Hitler v prostoru Koblava, Petřkovic a Svinova.

Wermacht v Ostravě-Vítkovicích.

Po 18 hodině vstoupil německý 84. pěší pluk pod velením plk. Stowera do centra Místku, kde se jim v **Čajánkových kasárnách** postavilo na odpor 300 vojáků ze III. praporu 8. pěšího „Slezského“ pluku. Došlo asi k hodinovému boji, ve kterém Němci ztratili 18 mužů. Poté čeští vojáci na rozkaz kapitulovali.

Pouze dva Češi byli lehce raněni.

Plk. Stowier (na automobilu) v Místku nečekal žádný odpor.

Německé vojsko jede na Slovensko

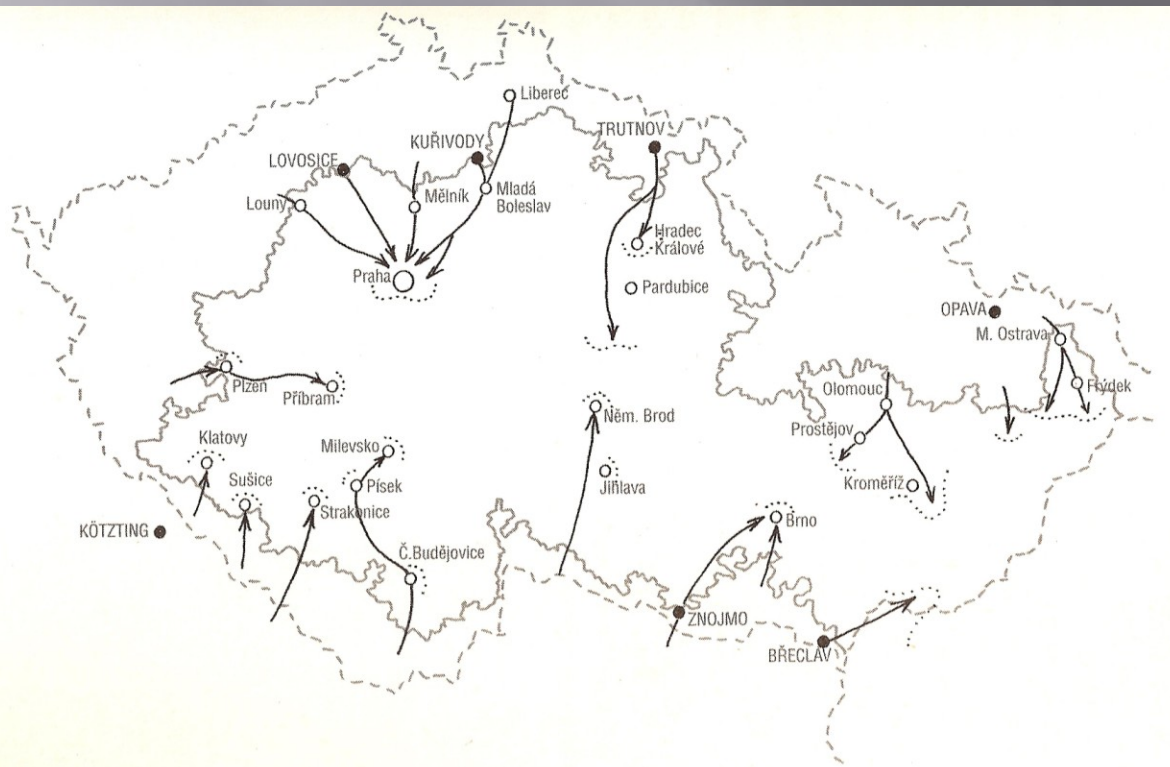
Průjezd Moravskou Ostravou
dj - Moravská Ostrava 14. března

Dnes k večeru bylo obyvatelstvo města Moravské Ostravy překvapeno několika oddíly německého motorisovaného vojska, které projíždělo městem směrem ke Slovensku. Obyvatelstvo v naprostém klidu a s velkým zájmem pozorovalo německé vojáky, zejména když na některých ulicích, hlavně před radnicí, některé německé jednotky zastavily. Němečtí vojáci se chovali k obyvatelstvu velmi přívětivě a dovolovali mu, aby si prohlédlo zařízení německých tanků a obrněných vozů. Průjezd německého vojska Moravskou Ostravou až do večerních hodin pokračuje a děje se v naprostém pořádku. Podle spolehlivých zpráv jsou tyto jednotky vysílány na požádání slovenské a karpatoukrajinské vlády.

Mylná informace v tisku hovoří pouze o projíždění německých jednotek.

Okupace českomoravského území pod krycím názvem **Březnový vítr** proběhla **15. března**. Pod velením gen. Waltera von Brauchitsche se akce zúčastnilo 22 německých divízi v mírových stavech v síle asi 350 tisíc mužů (o polovinu méně, než mělo být nasazeno během plánovaného útoku v říjnu 1938). Současně se zahájením postupu přelétlo hranice i německé letectvo pod velením generálů Alberta Kesserlinga, Huga Sperrleho a Alexandra Lóhra.

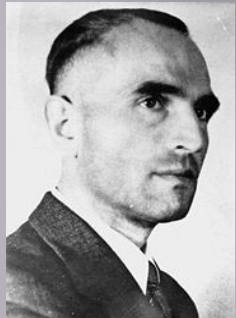

Postup německých jednotek 15. března 1939.
Podle Kokoška, S.: Unternehmen Südost. Okupace českých zemí v březnu 1939. Historie a vojensví, 1997, 6.

Akci „Březnový vítr“ vypracoval vrchní štáb již na podzim roku 1938. Wehrmacht kromě Moravy a Čech obsadil také značnou část Pováží, z něhož učinil nárazníkové pásmo.

Od rána 15. března zde začali **operovat pracovníci gestapa** (tajné politické policie) pod velením Wenera Besta. S nimi také **pracovníci SD** (bezpečnostní služby - zpravodajské služby SS a NSDAP) pod velením Heinze Josta.

SS-Brigadeführer
velitel SD
Heinz Jost.

SS-Obergruppenführer
a šéf berlínské centrály
gestapa Werner Best.

Operační oddíly I—IV obsadily Prahu, České Budějovice, Plzeň, Kolín a Pardubice.

Operační oddíly V—VIII Ostravu, Brno, Zlín a Olomouc.

Jejich prvními úkoly bylo **a) zabavit dokumenty** a kartotéky čs. úřadů **b) zahájit „akci Gitter“** (Mříž) - zatýkání německých exulantů podle předem připravené „kartotéky M“. Zatýkáni byli také čelní čeští komunisté.

Tajně pořízená fotografie z Dobříše zachycuje zatýkání během akce Gitter. Celoplošně bylo zatčeno více než 6000 osob, z nichž 1500 putovalo do koncentračních táborů.

Jako prozatímní sídlo hlavního štábu obsadily operační jednotky hotel Palace v Praze.

SS-Obergruppenführer
a generál policie, šéf
Hlavního úřadu říšské
bezpečnosti (RSHA) a
Bezpečnostní služby
(SD) Reinhard
Heydrich nařídil, aby
se operační jednotky
dostavily na seřadiště
u hranic již 13. března.

ung. Provolání k obyvatelstvu.

Blaskowitz

Jah habe in den von den Truppen-
teilen der Heeresgruppe 5 besetzten
Teilen der ehemaligen Tschecho-
Slowakei die

vollziehende Gewalt

übernommen.

Als Chef der Zivilverwaltung ist in
meinem Auftrage Gauleiter Würdel tätig.
Sitz der Zivilverwaltung: Brünn.

Wien, den 15. März 1939.

Der Oberbefehlshaber
der Heeresgruppe 5

Blaskowitz
General der Infanterie.

Prevezal jsem na území býva-
lého Česko-Slovenska, obsazeném
vojenskými odděleními 5. armádní
skupiny

výkonnou moc.

Z mého příkazu šefem civilní
správy jest župní správce Bürekel.
Místem civilní správy jest Erno.

Ve Vidni, dne 15. března 1939.

Vrchní Velitel
5. armádní skupiny

List
Generál pěchoty.

Johannes Blaskowitz,
vrchní velitel skupiny
pozemních vojsk 3.

Zavedení vojenské správy:
V „operačním území Čechy“
převzal zemskou správu
generál Blaskowitz,
v „operačním území Morava“
generál List.

Aufruf an die Bevölkerung

Auf Befehl des Führers und Obersten Befehlshaber
der Deutschen Wehrmacht habe ich im Lande Böhmen
dem heutigen Tage die vollziehende Gewalt übernommen.
Hauptquartier Prag, den 15. März 1939.

Der Oberbefehlshaber der Heeresgruppe
Blaskowitz
General der Infanterie.

Rozkas pro Obyvatele!

Na rozkas Votze a nejvyššího Prezidenta německé
Armady převzal sem v zemi česko s našim dnem
celou moc.
Hlavní-Quartier Praha, dne 15. Března 1939

Vrchní Komandant Armádní-Odl 3
Blaskowitz
General Pěchoty

Lámanou češtinou napsaný „Rozkas“.

Ve večerních hodinách **15. března 1939 přijel** se svým doprovodem **na Pražský hrad Hitler**.

Teprve zde nacisté jednali o výsledné podobě státoprávního uspořádání okupovaného území. Hitlerovy pokyny zněly: „Protectorát má být autonomní a sám se spravovat“, avšak tato autonomie musí být vedena v „souladu politickými, vojenskými a hospodářskými potřebami říše“.

Hácha na 15. březen vzpomíná:

"Kolem 11 h. nastoupili jsme zpáteční cestu (z Berlína) zvláštním vlakem. Po zpoždění, které bylo delší tři hodin a bylo prý způsobeno sněhovými závějemi, odebral jsem se ihned do schůze ministerské rady...v průběhu jednání dozvěděli jsme se, že říšský kancléř dostavil se do Prahy."

Hácha se s Hitlerem opět setkal teprve 16. března.

Dne 16. března 1939 byl oficiálně zveřejněn Výnos vůdce a říšského kancléře o vytvoření Protektorátu Čechy a Morava.

PREAMBULE: „Po tisíc let náležely k životnímu prostoru německého národa česko-moravské země. Násilí a nerozum vytrhly je svévolně z jejich starého historického okolí a posléze jejich zapojením do umělého útvaru Česko-Slovenska vytvořily ohnisko stálého neklidu. Od roku k roku zvětšovalo se nebezpečí, že z tohoto prostoru - jako již jednou v minulosti - vyjde nové nesmírné ohrožení evropského míru. Neboť česko-slovenskému státu a jeho držitelům moci se nepodařilo organisovati rozumně soužití národních skupin, v něm svémocně spojených, a tím probuditi a zachovati zájem všech zúčastněných na udržení jejich společného státu. Prokázal však tím svou vnitřní neschopnost k životu a propadl proto nyní také skutečnému rozkladu...“

Výňatky z výnosu o protektorátu:

Čl. I

(1) Obyvatelé Protektorátu, kteří jsou **příslušníky německého národa**, stávají se německými státními příslušníky a podle ustanovení zákona z 15. září 1935 (Říšský zák. I., str. 1146) o říšských občanech říšskými občany. Pro ně platí tudíž také ustanovení na ochranu německé krve a německé cti. Podléhají německé soudní pravomoci.

(2) Ostatní obyvatelé Čech a Moravy stávají se státními příslušníky Protektorátu Čechy a Morava.

Čl. V

(1) Jako zastávce říšských zájmů jmenuje Vůdce a říšský kancléř Říšského protektora pro Čechy a Moravu. Jeho úřední sídlo jest Praha.

Čl. VI

(1) Zahraniční věci Protektorátu obzvláště ochranu jeho státních příslušníků v cizině, zastává Říše. Říše povede zahraniční věci tak, jak to odpovídá společným zájmům.

Čl. VII

(1) Říše poskytuje Protektorátu vojenskou ochranu.

(2) Vykonávajíc tuto ochranu, udržuje Říše v Protektorátu posádky a vojenská zařízení.

Čl. X

(1) Zákonitým platidlem jest vedle říšské marky až na další koruna.

Čl. XI

(1) Říše může vydávati právní předpisy s platností pro Protektorát, pokud toho vyžaduje společný zájem.

Čl. XII

Právo, platné té doby v Čechách a na Moravě, zůstává v účinnosti, pokud neodporuje smyslu převzetí ochrany Německou říší.

Na snímku z 26. března 1939 českoslovenští tankisté odvázejí své stroje k vagónování do říše. V době, kdy Velkoněmecká říše zaútočila na Francii tvořily tanky původem z Československa až třetinu z celkového počtu.

Začala **likvidace** bývalé **čs. armády**, čímž ztratilo zaměstnání tisíce důstojníků a poddůstojníků z povolání a docházelo k jejich penzionování nebo přeřazení do civilní sféry. Bylo **zřízeno tzv. vládní vojsko** s omezeným počtem vojáků (3 000).

***Němci** po obsazení českých zemí **získali** značné **množství vojenského materiálu**. Část odprodali svým spojencům, nejmodernější zbraně zařadili do výzbroje vlastních prvosledových jednotek. Výrazného ocenění se dočkaly zvláště československé tanky.*

Říšský protektor K. von Neurath přehlídí německou čestnou jednotku, po jeho pravici generál Brauchitsch. Původně vykonával funkci ministra zahraničních věcí. Byl šlechtického původu a na rozdíl od svého tajemníka vystupoval starosvětsky a umírněně.

ČERNÍNSKÝ PALÁC ZA OKUPACE
úřad říšského protektora a stát. tajemníka
foto ČTK. 23.6.1941

Jako sudetský Němec platil K.H. Frank za znalce českého prostředí.

Říšský protektor Konstantin von Neurath

přijel do Prahy sice 5. dubna 1939, ale oficiálně převzal veškerou výkonnou moc až **15. dubna**. Do funkce **státního tajemníka** — a od 28. dubna 1939 i vyššího vedoucího SS a policie — byl jmenován **Karl Herman Frank**. Postupně se stal z úřadu říšského protektora skutečný pán Čech a Moravy.

Postavení protektora:

- podle výnosu vůdce ze 16.3. 1939 byl protektor podřízen přímo jemu
- z důvodu nevyjasněných kompetencí vedl protektor zpočátku boje s říšskými ministerstvy o pravomoc v Protektorátu
- **výjimečné postavení Wehrmachtu** (do jeho činnosti nemohl zasahovat ani protektor)
- **výjimečné postavení gestapa a bezpečnostní služby SD** – u říšského ministerstva vnitra zřízena **Centrála pro Čechy a Moravu**

Svobodný pán Konstantin von Neurath osobně do Prahy přicestoval až 5. dubna 1939. Funkci protektora vykonával v období: 16. 4. 1939 - 27. 9. 1941, kdy byl odvolán ze „zdravotních důvodů“. Fakticky z důvodu zvýšené činnosti českého odboje.

Struktura německé okupační správy:

- říšský protektor - K. von Neurath
- úřad říšského protektora
- státní tajemník u úřadu říšského protektora - K. H. Frank
- úřady vrchních zemských radů (**Oberlandrátů**), které dohlížely na činnost okresních obecních úřadů
- německý policejně – bezpečnostní aparát zejména gestapo a SD (od podzimu 1939 vedený přímo z RSHA - Hlavního říšského bezpečnostního úřadu)
- německé soudnictví v protiříšských trestních záležitostech
- německá finanční správa a jiné německé úřady

Obávané sídlo gestapa v Praze. Petschkův palác, Bredovská 20. Foto: Čvančara J.: Někomu život, někomu smrt.

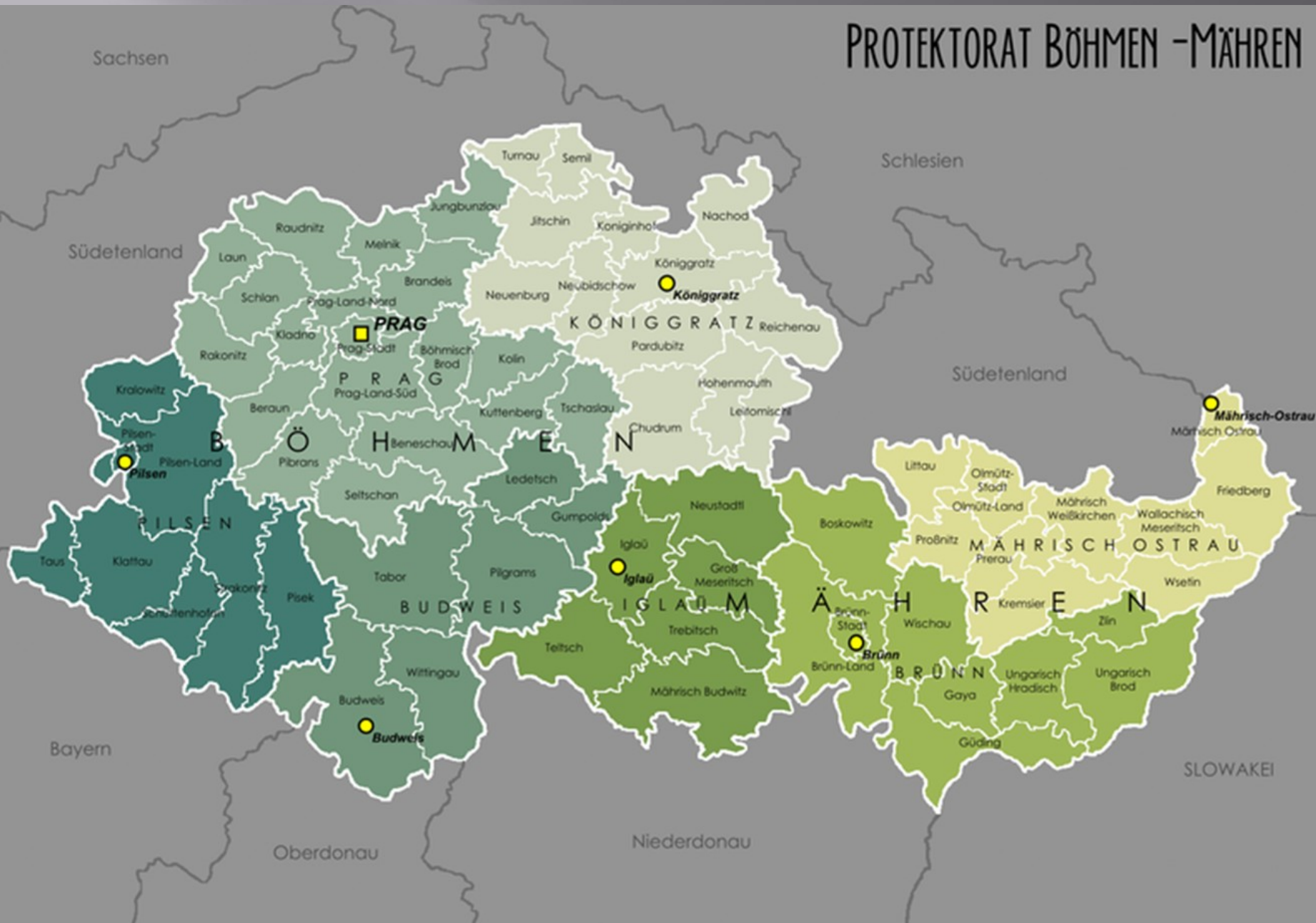
Struktura protektorátní autonomní správy:

Kontrola předepsaných zemědělských dodávek. Každý zemědělec musel odevzdávat značnou část své produkce. Byly zakázány černé zabijačky a černý trh s potravinami. Foto: Heyduk M., Sýs K.: Protektorát ve fotografiích

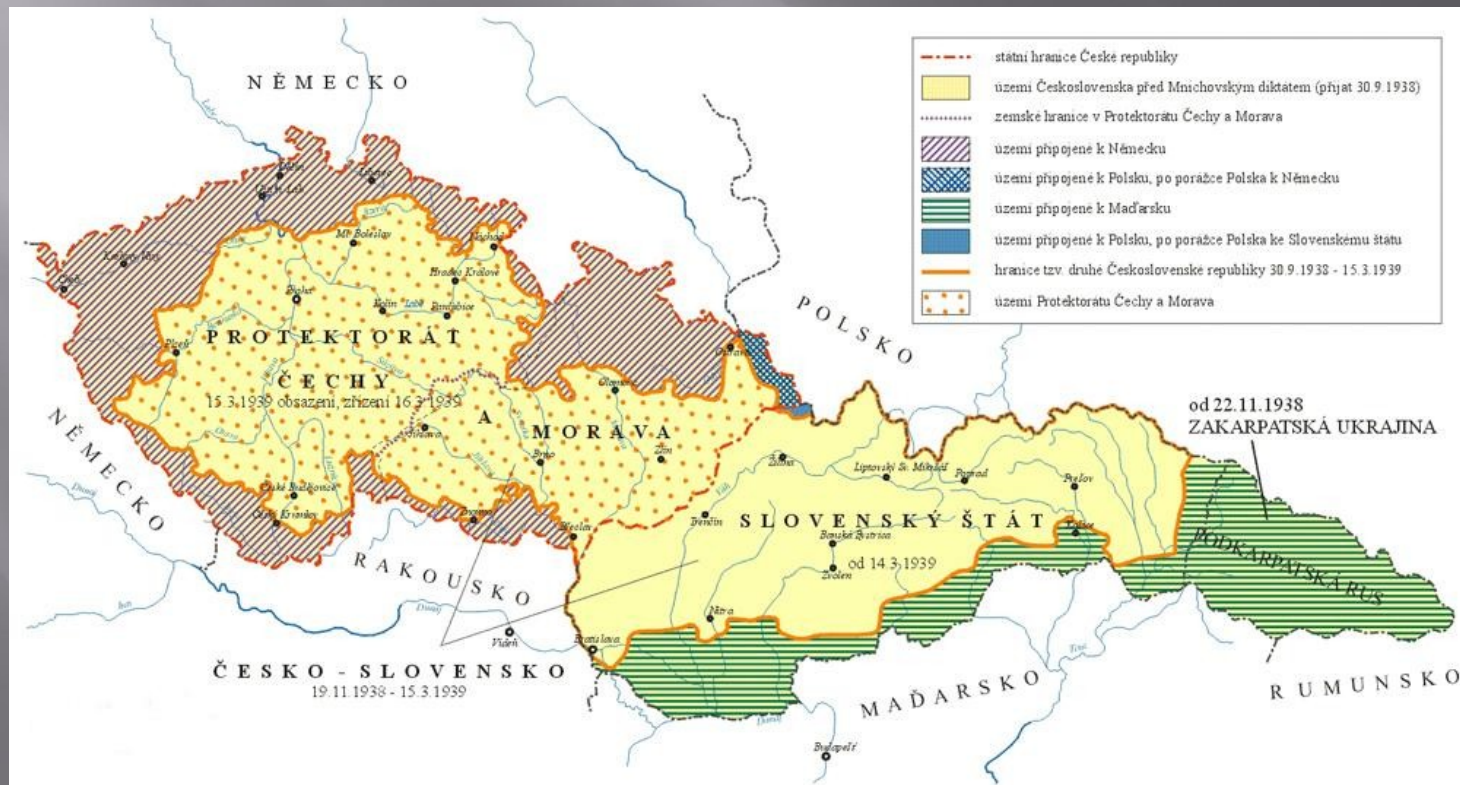
- **státní prezident Emil Hácha**
- **protektorátní vláda** (27. dubna - nový předseda vlády gen. Eliáš)
- **zemské úřady**
- **okresní úřady**
- **obecní úřady**
- **české soudnictví**
- **protektorátní policie**
- **vládní vojsko**

PROTEKTORAT BÖHMEN - MÄHREN

Cíle a prostředky okupační správy

- Protektorát – klidný týlový region s rozvinutým strojním, hutním a armádním průmyslem a kvalifikovanou pracovní silou.
- Hlavním cílem je zajistit v Protektorátě klid a pořádek pro potřeby nacistického hospodářství a zbrojního průmyslu.
- Likvidace českého národa je odložena až po celkovém konečném vítězství nacismu (1/3 obyvatel má být zlikvidována, 1/3 deportována a 1/3 je vhodná ke germanizaci).

Likvidace čs. vojska:

- zmocněnec branné moci u říšského protektora v několika etapách nařídil zrušení čs. armády k 31. prosinci 1939
- vzniklo tzv. **vládní vojsko** o 12 praporech s max. počtem mužů 7 000
- veškerá česká těžká vojenská technika odvezena do říše k testování a posléze k vyzbrojení Wehrmachtu
- podobná organizace jako Schutzpolizei a podléhalo německým vojenským soudům
- strážní, pořádková a ceremoniální úkoly - pouze lehce a zastarale vyzbrojeni

Na snímku z 26. března 1939 českoslovenští tankisté odvázejí své stroje k vagónování do říše. V době, kdy Velkoněmecká říše zaútočila na Francii tvořily tanky původem z Československa až třetinu z celkového počtu. Gebhart J., Kuklík J.: Velké dějiny zemí koruny české.

Vznik Národního souručenství:

- původně mělo NS symbolizovat národní jednotu, postupně se stalo nástrojem kolaborace s okupanty

- **23. března** jmenoval státní prezident **50 členů** Výboru Národního souručenství

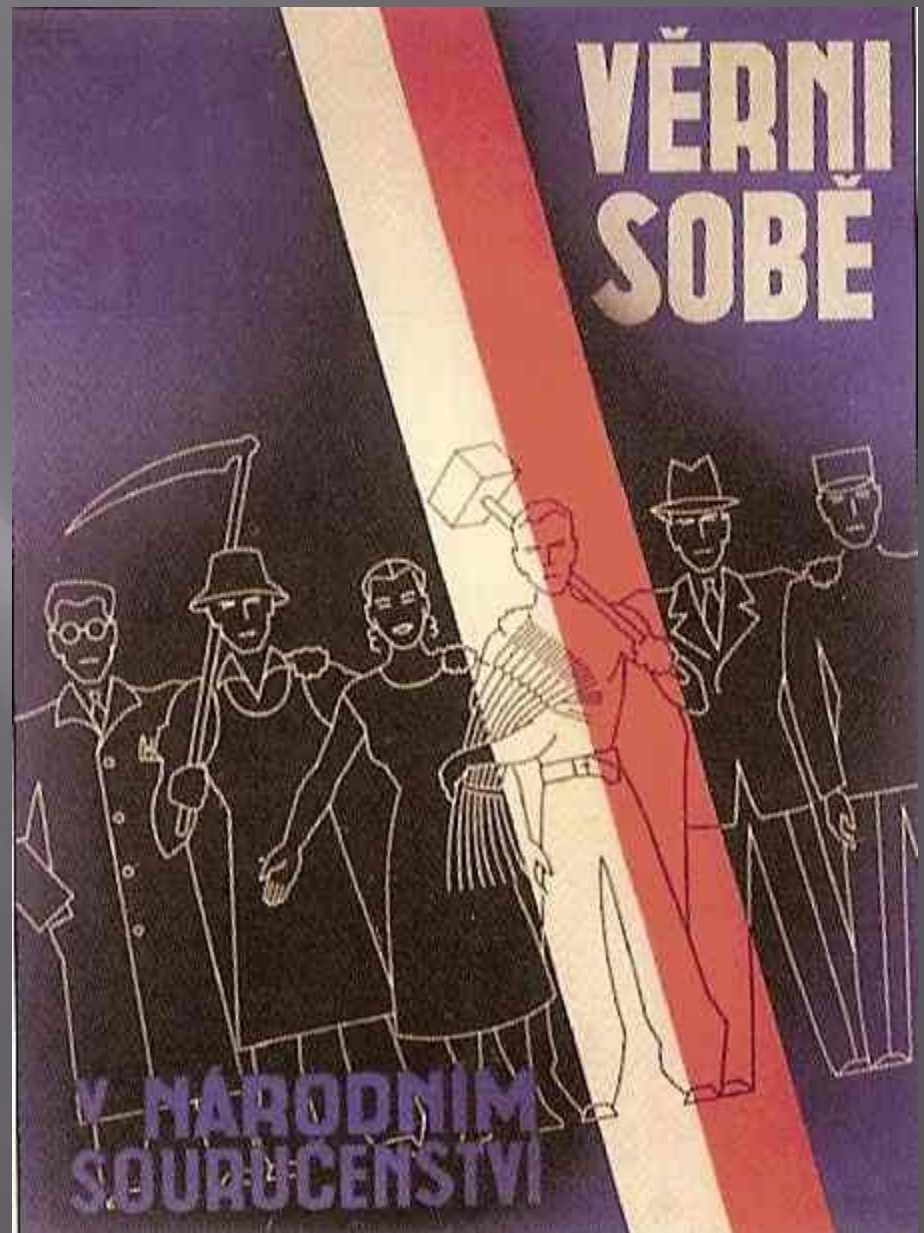
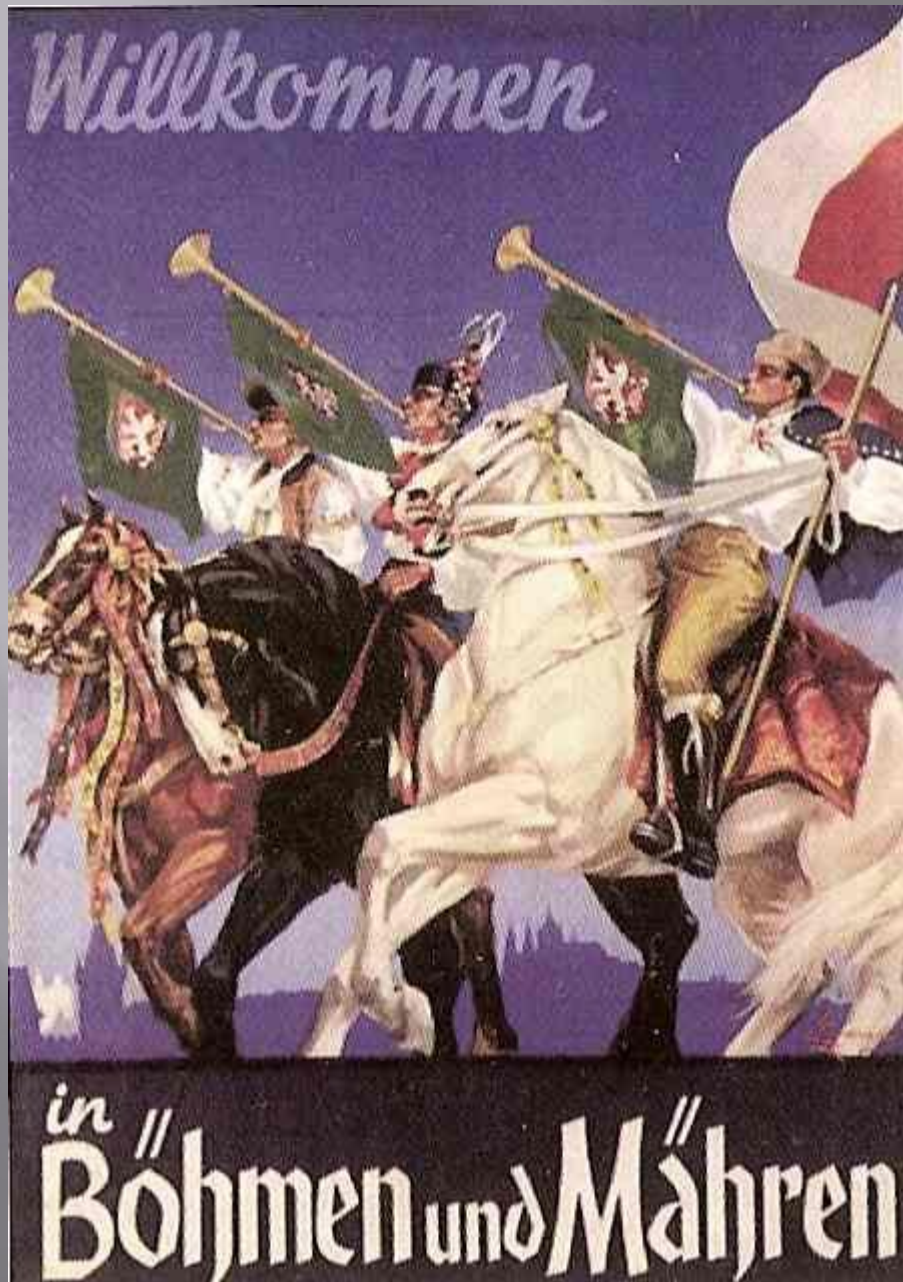
- **40 míst** připadlo zástupcům druhorepublikové **Strany národní jednoty a Národní strany práce**

- zbývajících **10** připadlo extrémně pravicovým a fašistickým (**NOF, ANO - Akce národní obrody, Vlajka**)

- **náborová akce do NS** začala **2. dubna** a nový člen musel splňovat následující podmínky: min. 21 let, bezúhonnost, česká národnost a árijský původ

- **koncem roku 1939** mělo Národní souručenství již **4 092 308 členů - 99,2 procenta** mužské populace

Vítejte u nás. Navenek se němečtí okupanti snažili vzbudit představu normálních poměrů. Patřila k ní jak účelová podpora folklórních tradic, tak důraz na „klid a rozvahu“ českého národa. Foto: FGebhart J., Kuklík J.: Velké dějiny zemí koruny české.

Odpor proti německé okupaci:

- prvním výrazným protiněmeckým vystoupením byla pouť na Říp 30. dubna 1939, které se zúčastnilo 60 tisíc lidí
- následovaly akce s protiněmeckými vystoupeními v Praze v chrámu Sv. Víta, u hrobu F. Palackého, při převozu těla K. H. Máchy na Vyšehrad
- poutě na Křemešníku na Pelhřimovsku, na Svaté Hoře u Příbrami, u sv. Antoníčka nad Blatnicí, na Budči, v Březových Horách
- další manifestací byly oslavy výročí upálení mistra Jana Husa. Poutě na sv. Vavřinečku u Domažlic 13. srpna 1939 se účastnilo 100 tisíc lidí
- 20. srpna se konala další velká „protiokupační“ pouť na sv. Hostýně, avšak další poutě již byly okupační správou zakázány

6. května 1939 hovořil u hrobu K.H. Máchy na Vyšehradě generál Rudolf Medek. Foto: Gebhart J., Kuklík J.: Velké dějiny země koruny české.

17. listopad 1939

- Při demonstracích 28. října je zastřelen dělník Václav Sedláček
- Student medicíny Jan Opletal je postřelen a svému zranění 11.11. podléhá
- Jeho pohřeb o 4 dny později se opět stane mohutnou manifestací protiokupačních nálad české společnosti, akce brutálně rozeznána
- 17.11. vtrhnou nacisté na vysokoškolské koleje v Praze, je zatčeno 1 200 studentů a odvezeno do KT, 9 jejich čelných představitelů je zastřeleno. České VŠ budou až do konce války zavřeny.
- V r. 1941 je v Londýně 17. listopad vyhlášen Mezinárodním dnem studentstva.

Jan Opletal nebyl patrně náhodnou obětí střelby německé policie, ale jako charizmatický studentský aktivista cílem atentátu německých studentů.

Smuteční průvod 15.11. na Albertově

Činnost odboje:

- do odboje se aktivně zapojilo asi 10-15% české populace

- počáteční roztržitost odboje byla postupně centralizována a koordinována (např. Obrana národa, Politické ústředí, PVVZ, ilegální vedení KSČ) - ÚVOD

- účinné zatýkání gestapem zlikvidovalo činnost většiny odbojových skupin

- slabá konspirace znamenala smrt mnoha národních hrdinů

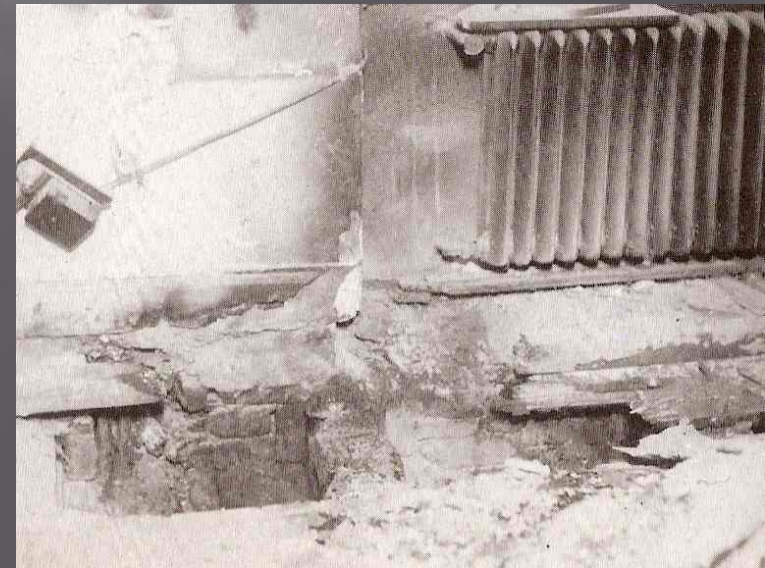
- přesto se nacistům nepodařilo odboj úplně zlikvidovat

Zkladatel a první velitel Obrany národa gen. Josef Bílý. Byl popraven gestapem.

Foto: Jakl T.: Boj za svobodu 1938-1945

8. 2. 1942 se odboji podařilo odpálit nálož v budově gestapa v Petschkově paláci. Na fotografii jsou vidět následky požáru. Foto: Čvančara J.: Někomu život, někomu smrt.

Činnost gestapa:

Při výsleších používalo gestapo brutálních metod mučení.

- gestapo podřízeno st. sekretáři K. H. Frankovi a ten Heydrichovi šéfovi RSHA v Berlíně
- zatýkání na základě udání agentů SD - (zpravodajské) bezpečnostní služby
- placení konfidenti gestapa sloužili často jako "volavky"
- zvěrstva, kruté mučení a výslechy zatčených
- v době stanného práva se vykonávaly popravy bez soudů
- česká policie a četnictvo byly nuceny sekundovat činnosti gestapa německé policie

Odsouzení k trestu smrti byli původně popraveni ve věznicích v Drážďanech. V roce 1943 byla ve věznici Pankrác zřízena „sekyárna“ – popraviště vybavené gilotinou. V následujících dvou letech bylo na Pankráci popraveno 1087 osob (z toho 920 mužů a 155 žen bylo popraveno gilotinou). Popravy v tzv. sekyárně vykonávali dva Němci a tři Češi.

Am 29. Juni 1944 sind die durch das Sondergericht in Prag zum Tode verurteilten:
Franz Blažek aus Birkicht, geboren am 14. März 1899,

Marie Blažek geb. Toman aus Birkicht, geb. am 8. August 1907,

Agnes Vácha geb. Koblíček aus Chejnow, geb. am 9. Jänner 1904,

Franz Koblíček aus Bradatschow, geboren am 1. Oktober 1896,

Henriette Hermuth aus Prag, geboren am 25. Juni 1902, und

Anton Lank aus Prag, geb. am 14. April 1904, hingerichtet worden.

Die Verurteilten haben einen staatspolizeilich gesuchten Reichsfeind trotz Kenntnis dieses Umstandes längere Zeit beherbergt und ihm sonstige Hilfe geleistet.

Dne 29. června 1944 byli popraveni:

František Blažek z Březině, narozený 14. března 1899.

Marie Blažková, roz. Tomanová z Březině, narozená 8. srpna 1907.

Anežka Váchová, roz. Koblíčková, z Chejnova, narozená 9. ledna 1904.

František Koblíček z Bradáčova, naroz. 1. října 1896.

Jindřiška Hermuthová z Prahy, naroz. 25. června 1902, a

Antonín Lank z Prahy, naroz. 14. dubna 1904, jež odsoudil Sondergericht in Prag k smrti.

Odsouzení poskytli státní policii hledanému nepříteli říše přes znalost této okolnosti po delší dobu přístřeší a byli mu i jinak nápomocni.

Der Oberstaatsanwalt
bei dem Deutschen Landgericht in Prag.

Na plakátovacích plochách, v novinách a v rozhlase byly zveřejňovány seznamy popravených. Zejména během stanného práva a tzv. Heydrichiády. To vzbuzovalo všudypřítomnou atmosféru strachu.

Drancování protektorátního hospodářství:

- Říše získala velký potenciál v rozvinutém českém zbrojním průmyslu, hutnictví, strojírenství, závodech obuvnického a konfekčního průmyslu
- okupanti se co nejrychleji snažili podřídit protektorátní výrobu systému **řízeného hospodářství a přípravě války**
- řízená **arizace židovského majetku**
- vytvořeny úřady práce rozhodující o zaměstnání každého praceschopného jedince (ztráta svobodné volby povolání)
- nezaměstnaní byli hromadně nabíráni na **práci do říše** prozatím na dobrovolnické bázi

Zpočátku dobrovolný nábor pracovních sil se změnil v rámci tzv. totálního nasazení skutečnou hrozbou zejména pro mladé lidi. Foto: Gebhart J., Kuklík J.: Velké dějiny zemí koruny české.

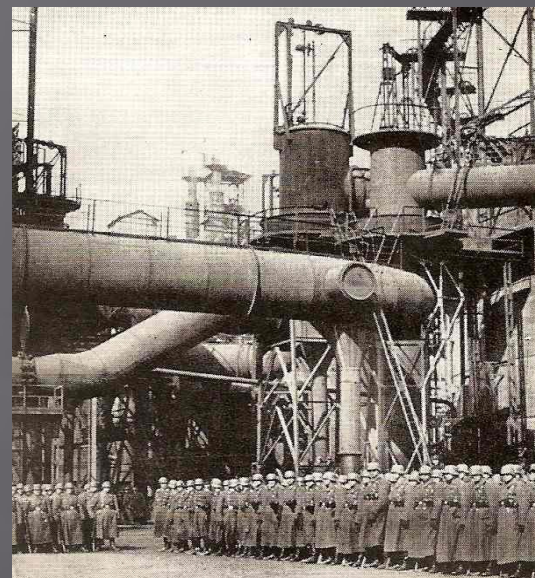
- v březnu 1939 byla zavedena „**nucená správa**“ hospodářských podniků, nařízeními se slučovaly podniky

- byly ustanoveny **ústřední svazy průmyslu**, obchodu, řemesel a dopravy, které určovaly objem produkce, sortimentu, rozdělování surovin a prostředků

- v průběhu roku 1939 již okupanti plně kontrolovali výrobu nejdůležitějších zbrojních podniků (Škodovka, brněnská Zbrojovka, Poldovka, Vítkovické železářny apod.)

- pod přímý vliv se dostaly i banky a pojišťovny, přičemž docházelo k jejich soustavnému drancování

Vítkovické železářny pod „ochranou“ nacistických okupačních jednotek. Foto: Tvarůžek B.: Operační cíl Ostrava.

Ostravský kreisleiter Heinz se svým doprovodem v jednom z ostravských závodů – březen 1939. Foto: Tvarůžek B.: Operační cíl Ostrava.

- dělníci ztratili právo na stávku a uzavírání kolektivních smluv

- v srpnu 1939 vydáno nařízení zatím pouze pro muže od 16 do 25 let o **všeobecné pracovní povinnosti** na jeden rok

- kvůli evidenci všech osob v produktivním věku byly zavedeny **pracovní knížky**

- **zmrazení cen a mezd**

-- celkem bylo v Německu totálně nasazeno zhruba 650 tisíc Čechů

4574/1

Arbeitsbuch

(Gesetz vom 26. Februar 1935, RGBl. I S. 311)

Nr 209/FW/ 5723

Ladislav Královský

(Vor- und Zuname, bei Frauen auch Geburtsname)

Wehrnummer:

Ladislav Královský

(Eigenhändige Unterschrift des Inhabers)

Předvolání k nástupu na totální nasazení do říše znamenal práci v otrockých podmínkách a za zvýšené nebezpečí spojeneckého bombardování německých továren.

Nosit u sebe pracovní knížky byla povinnost, jejíž porušení znamenal zatčení. Foto: Heyduk M., Sýs K.: Protektorát ve fotografiích.

Das Arbeitsbuch in Brünn

Arbeitgeber: ...

Arbeiter: ...

Tag der Abgabe in der ... 17. 8. 1942

Wichtig: ...

Brünn

**Tlačence na pražském
Masarykově nádraží
(přejmenovaném
na Hybernské -
německy
Hibernerbahnhof)
při nastupování
do vlaku vedoucí české
dělníky nuceně
nasazené do Říše.
Týdně bylo vypraveno
i pět takových vlaků.**

Foto: Jakl T.: Boj za svobodu
1938-1945

Finance:

- nařízením říšského ministerstva pro čtyřletý plán 21. března 1939 byl stanoven značně nevýhodný **kurz 1:10** říšské marky vůči koruně
- vznikl **Nejvyšší úřad cenový (NÚC)**, který určoval závazné ceny zboží a služeb (velkoobchodní, maloobchodní, výkupní)
- **mzdy** byly zmrazeny a **centrálně spravovány**
- týdenní dělnická mzda (1942-1944) 400 - 700 Korun (soustružník ve zbrojovce 1100 Korun)
- měsíční služné středoškolského učitele: 1600 - 5000
- úřednické měsíční platy: 600 - 3000
- **v Říši** všechny platy **o 50 procent vyšší** a vyšší mzdy pro německé zaměstnance

Životní náklady:

- největší výdaje na potraviny

- **zásobovací krize**

- okupační správa ve snaze zvýšit produkci rozdala dělníkům 200 000 párů kožené obuvi

- rozšíření závodního stravování (půl milionu stravníků - z celkového počtu 2 000 000 dělníků)

Ozdravný tábor pro dělníky. Foto: Heyduk M., Sýs K.: Protektorát ve fotografiích.

- přes tato opatření zvýšená **nemocnost a mortalita** českého obyvatelstva (vysoké pracovní nasazení, tyf, záškrť, úplavice, dětská obrna, tuberkulóza)

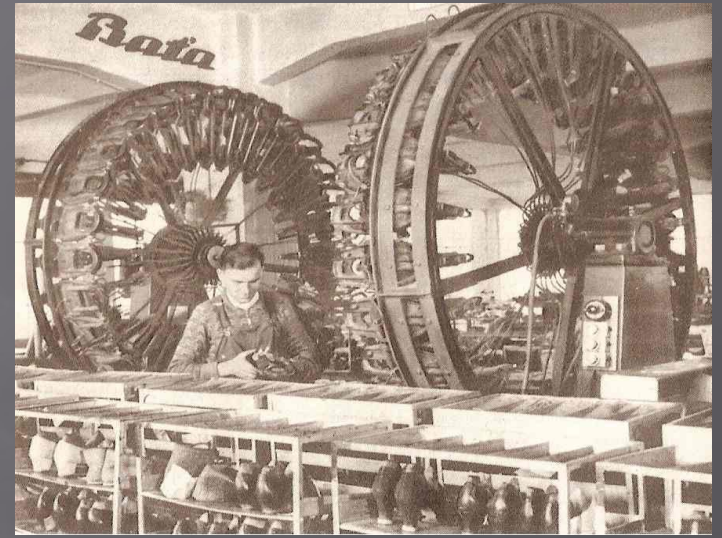
- pro pracovníky ve zbrojním průmyslu zavedeny **ozdravné pobyty** v létě 1942 např. v lázních Luhačovice, Českém Štemberku (7 dní bezplatného ozdravovacího pobytu zdaleka nestačilo na rekonvalescenci)

Drancování hospodářství a válka způsobily kolaps v zásobování.

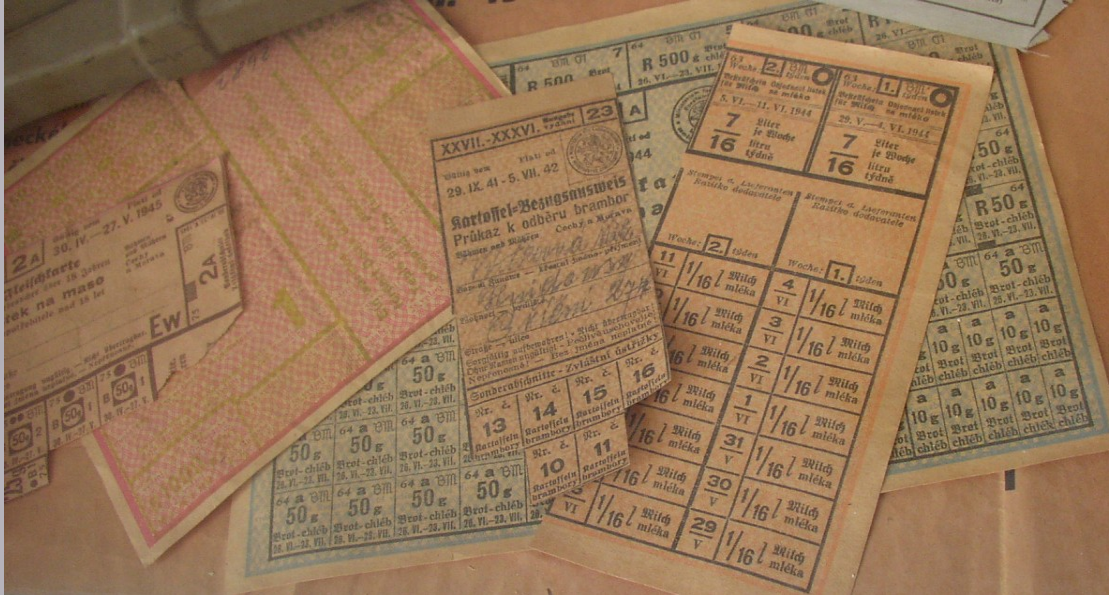
Zavedením nevýhodného kurzu koruny vůči marce došlo k ožebračení mnoha střadatelů.

Všeobecnou orientací výroby na válku postupně začala být omezena produkce spotřebního průmyslu, což se záhy odrazilo v zásobování.

Nedostatek benzínu byl nahrazen pohonem vozů na dřevoplyn.

Průměrný týdenní příděl na osobu:

- 3,5 kg brambor
- 1,5 kg chleba
- 1,5 l mléka
- 0,25 kg masa
- 2 vejce
- tuky - nedostatkové zboží
- měsíční příděl másla - 7 dkg
- sádlo 160 dkg
- margarín 480g

čaj, kakao, čokoláda, cigarety -
nedostatkové zboží

rozbujeý **černý** trh:

- 1 kg másla - 1500 korun
- 1 kg sádla - 1800 korun
- 1 kg vepřového - 1200 korun
- 1 kg mouky - 100-150 korun
- 1 kg cukru - 320 korun
- 1 kg zrnkové kávy - 17 000 korun
- pánský oblek - 20 000 korun

Protectorat Böhmen und Mähren Protectorat Čechy a Morava

**Zweite
Kleiderkarte**

**Druhý
lístek na oděv**

für Herrn
pro pana

Wohnort
Bydliště

Wohnung
Byt

(Mit Tinte auszufüllen.) — (Vyplňte inkoustem.)

Die Karte gilt bis 30. September 1941; sie ist nicht übertragbar. Die Karte darf nur zur Befriedigung des Bedarfs des Karteninhabers benutzt werden. Unbefriedigte Bezugsansprüche sind angestrichelt. Auf die Karte können die unbenutzten genannten Warenbestände nicht angestrichelt werden. Bei jeder Ware ist angegeben, wieviel Mengeneinheiten von dem Stoffe oder aus dem Stoffe zu entnehmen sind. Der Bezug von Stoffen und Bekleidungsgegenständen ist nur gegen die vorgelegene Karte möglich. Zwei weitere Bezugsansprüche können nur gegen die 1/4fache Anzahl von Mengeneinheiten bezogen werden. Die Mengeneinheiten I—VII sind für den Bezug von Waren vorgesehen, die gegenwärtig besonders bedürftig sind. — Für bestimmte Stoffe und Bekleidungsgegenstände sind Sonderregelungen erlassen. Die Form in den beifolgenden Anlagen ist zu benutzen.

Lístek platí do 30. září 1941; je nepřenosný. Lístek smí se použít pouze pro vyřízení potřeb majitele. Zneužití se trestá. Z celého lístku oddělně částky a ústřížky jsou neplatné. — Na lístek možno oddělovat zboží v něm uvedeně. U každého zboží jest udáno, kolik ústřížků možno z daného oddělu lístku před výdejem zboží. Při odběru zboží a punoček oddělí prodávající mimo to příslušné potvrzení o odběru. Odběr punoček a punoček jest omezen na 6 párů. Z toho lze oddělit 4 páry na určené ústřížky. Dva další páry punoček nebo punoček smí se odebrati na 1 a 1/4 násobný počet ústřížků. Ústřížky punoček jsou stanoveny pro oděv zboží, které bude příležitostně zvláště stanoveno. — Pro určité látky a hotové zboží vyšší zvláštní předpisy. V obchodech je lze vyzádati k nahlédnutí.

Protectorat Böhmen und Mähren Protectorat Čechy a Morava

**Zweite
Kleiderkarte**

**Druhý
lístek na oděv**

für Herrn
pro pana

Wohnort
Bydliště

Wohnung
Byt

(Mit Tinte auszufüllen.) — (Vyplňte inkoustem.)

Die Karte gilt bis 30. September 1941; sie ist nicht übertragbar. Die Karte darf nur zur Befriedigung des Bedarfs des Karteninhabers benutzt werden. Unbefriedigte Bezugsansprüche sind angestrichelt. Auf die Karte können die unbenutzten genannten Warenbestände nicht angestrichelt werden. Bei jeder Ware ist angegeben, wieviel Mengeneinheiten von dem Stoffe oder aus dem Stoffe zu entnehmen sind. Der Bezug von Stoffen und Bekleidungsgegenständen ist nur gegen die vorgelegene Karte möglich. Zwei weitere Bezugsansprüche können nur gegen die 1/4fache Anzahl von Mengeneinheiten bezogen werden. Die Mengeneinheiten I—VII sind für den Bezug von Waren vorgesehen, die gegenwärtig besonders bedürftig sind. — Für bestimmte Stoffe und Bekleidungsgegenstände sind Sonderregelungen erlassen. Die Form in den beifolgenden Anlagen ist zu benutzen.

Lístek platí do 30. září 1941; je nepřenosný. Lístek smí se použít pouze pro vyřízení potřeb majitele. Zneužití se trestá. Z celého lístku oddělně částky a ústřížky jsou neplatné. — Na lístek možno oddělovat zboží v něm uvedeně. U každého zboží jest udáno, kolik ústřížků možno z daného oddělu lístku před výdejem zboží. Při odběru zboží a punoček oddělí prodávající mimo to příslušné potvrzení o odběru. Odběr punoček a punoček jest omezen na 6 párů. Z toho lze oddělit 4 páry na určené ústřížky. Dva další páry punoček nebo punoček smí se odebrati na 1 a 1/4 násobný počet ústřížků. Ústřížky punoček jsou stanoveny pro oděv zboží, které bude příležitostně zvláště stanoveno. — Pro určité látky a hotové zboží vyšší zvláštní předpisy. V obchodech je lze vyzádati k nahlédnutí.

Kolaborace:

- spolupracovníci gestapa a SD se dělili do tří kategorií:
 - a) dobrovolní udavači
 - b) občasní spolupracovníci za úplatu
 - c) placení konfidenti
- kariéristé pídící se po prestiži udávali úřadům i nevinné lidi
- bezcharakterní zoufalci kolaborovali zejména z hmotných důvodů

Hlavní ikonou kolaborace byl ministr **Emanuel Moravec**. Původně čsl. vojenský stratég a masarykovec provedl za okupace veletič a začal podporovat nacistickou okupaci a germanizaci české populace.

Protektorátní školství:

- omezování českého školství a vzdělávání spočívalo v uzavření nejen všech českých vysokých škol, ale od roku 1942 byl postupně omezován i počet studentů na gymnáziích

- počet studentů poklesl z 85 tisíc v roce 1939 na zhruba 35 tisíc v roce 1944

- bylo zrušeno přes 50 středních škol

- zavedena povinná výuka němčiny

- překrucována výuka národních dějin

- učitelé museli absolvovat kurzy proříšské propagandy

Kuratorium pro výchovu mládeže:

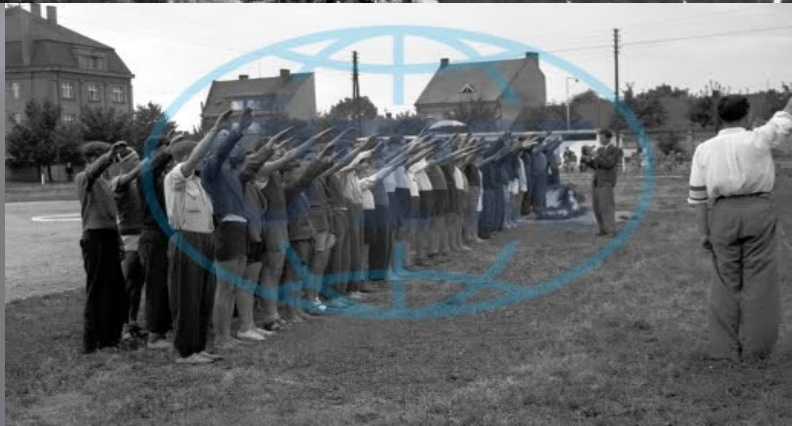
- smyslem Kuratoria byla převýchova českého obyvatelstva podle cílů nacistické ideologie
- jejím zakladatelem byl ministr školství a lidové osvěty Emanuel Moravec
- k čelním představitelům patřil František Teuner

20. června 1943 uspořádalo Kuratorium sraz mládeže z Moravského Slovácka, na který se dostavilo 10.000 mladých Čechů a Češek.

Podpora sportu:

- sport okupanti zneužili k manipulaci mládeže

- pořádali ozdravovací tábory, sportovní utkání a demonstrace

Protektorátní tisk:

- v září 1938 – vznik cenzurní komise při MV – tisk, RV, film, divadlo apod.
- úřadům doručovány obtahy před vytištěním – předběžná cenzura, zákaz vycházení bílých míst – svědectví o cenzurním zásahu
- po napadení Polska – přísná vojenská cenzura, povinně informace o úspěších německé armády, seznam témat vhodných a nevhodných

- do konce války se udržely deníky –
LIDOVÉ LISTY, LIDOVÝ DENÍK, NÁRODNÍ PRÁCE, NÁRODNÍ POLITIKA, NÁRODNÍ STŘED, POLEDNÍ LIST, VEČERNÍ ČESKÉ SLOVO, VENKOV, Brno – LIDOVÉ NOVINY a MORAVSKÉ NOVINY, v Plzni NOVÁ DOBA

Aktivističtí novináři:

- zapáleně pronásledovali vše, co se týkalo první republiky
- démonizovali nepřátele nacismu, bolševismus a českou exilovou politiku
- proněmecká agitace
- silná antisemitská propaganda

V říjnu 1939 se skupina českých novinářů poprvé zúčastnila nacisty organizovaného zájezdu na dobytá území v Polsku. Foto: Gebhart J., Kuklík J.: Velké dějiny země koruny české.

Kolaborantští tzv. aktivističtí novináři. Zleva A. J. Kožíšek a Jaroslav Pelíšek. Muž vpravo neidentifikován. Antonína Kožíška čekal poválečný soud. Byl popraven v Praze 26.3. 1947. Foto: Čvančara J.: Někomu život, někomu smrt.

Ilegální žurnalistika:

- hlavní cíl ilegálního tisku – posílení národního odporu proti nacistům, tlumočení názorů londýnské vlády, diskuse o poválečném Československu
- Komunistický tisk – Rudé právo, návazně krajské tituly Pochodeň svobody, Rozhledy, Vpřed, Svoboda, Moravská rovnost, Předvoj
- V Boj – nekomunistický odboj – vojenské kruhy, legionáři
- Český kurýr – velmi dobře informovaný, snaha o realistický pohled na poválečné uspořádání země

Ilegální časopis „V boj“ patřil k nejznámějším a nejrozšířenějším. Jeden z vydavatelů Vojtěch Preissig byl v roce 1940 zatčen gestapem a zemřel v koncentračním táboře v Dachau. Finančně na tisk přispíval také továrník Waldes. Foto: Čvančara J.: Někomu život, někomu smrt.

Divadlo:

- vzednutí zájmu o vlastenecká představení
- diváci byli vnímavější na akcenty národních tradic, jinotaje a skryté významy v divadelních textech

Marie Podvalová v roli Libuše

Praha, Stavovské divadlo, 1.12. 1940. Zleva: dr. Gies, paní Neurathová a Franková. Uprostřed Reichleiter SS-Gruppenfuhrer Philipp Bouhler, který se bude po válce zodpovídat z programu eutanazie a spáchá sebevraždu.
Foto: Čvančara J.: Někomu život, někomu smrt.

Jízda vpravo:

Dlouho zvažovanou změnu zavedli okupanti takřka přes noc. **Moravská Ostrava.** Foto: Gebhart J., Kuklík J.: Velké dějiny zemí koruny české.

Zavedení jízdy vpravo přes všechny oznamovací kampaně způsobilo nemálo dopravních nehod. Foto: Heyduk M., Sýs K.: Protektorát ve fotografiích.

V Praze byla jízda vpravo zavedena 26.3. 1939. Letáky oznamující jízdu vpravo pomáhaly roznášet také čeští skauti. Foto: Čvančara J.: Někomu život, někomu smrt.

Zatemnění:

- krátce po začátku války úřady zavedly povinnost nočního zatemnění měst a vesnic
- řada pamětníků vzpomíná na charakteristické protektorátní šero a tmu

"Nutno vypojit nejen světelnou reklamu, nýbrž nutno zatemnit byty takovým způsobem, aby ven nepronikaly světelné paprsky. Také pouliční osvětlení jest zastaveno. Ozvou-li se sirény, tedy to znamená letecký poplach. Obyvatelstvo se musí ihned odebrat do protileteckých krytů a tam setrvat. Jsou jenom dva signály: protáhlý zesilovaný a zeslabovaný zvuk znamená letecký poplach, protáhlý ve výšce tónu stále stejný ječivý zvuk znamená konec výstrahy."

Zatemnění podléhaly i zúžené světelné reflektory u automobilů.

Signály protiletecké ochrany v Protektorátě

Malý poplach

Nálet jednotlivých nepřátelských letadel. Hospodářský a dopravní život se nepřerušuje.

Letecký poplach

Nepřátelský bojový svaz vzdálen asi 10 (v noci 15) leteckých minut, t. j. 80 až 100 km (v noci 120 až 150 km) od varované oblasti. Hospodářský a dopravní život pokračuje, ale jest učiněna příprava podle předpisů o protiletecké ochraně a k vyhledání protileteckých úkrytů.

8 VTERIN

Akutní nebezpečí

Nepřátelský bojový svaz se blíží varované oblasti bezprostředně nebezpečným způsobem. Co nejrychleji vyhledat protiletecký úkryt nebo skrytí!

Předběžné ukončení

Konec akutního nebezpečí. Práce a doprava opět začínají!

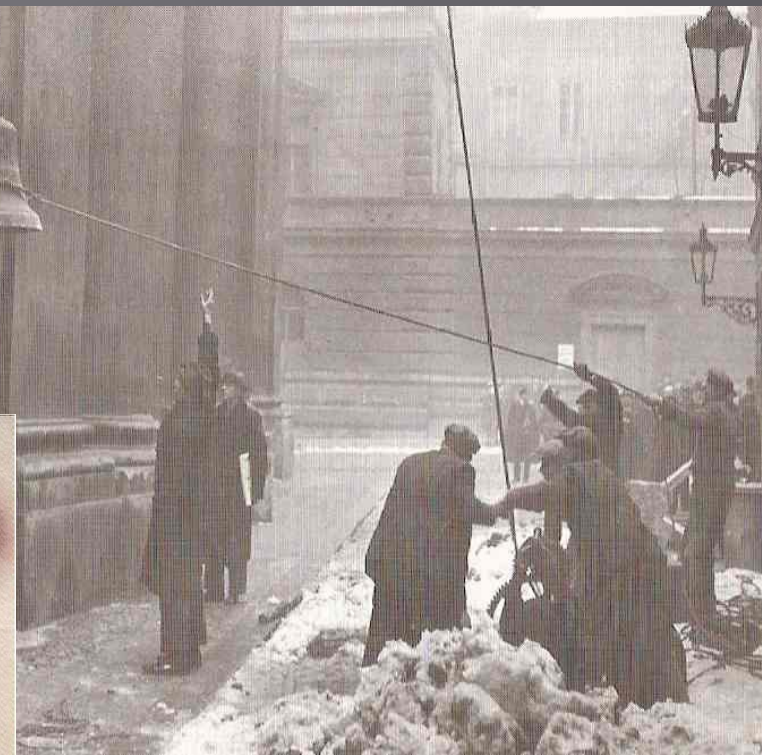
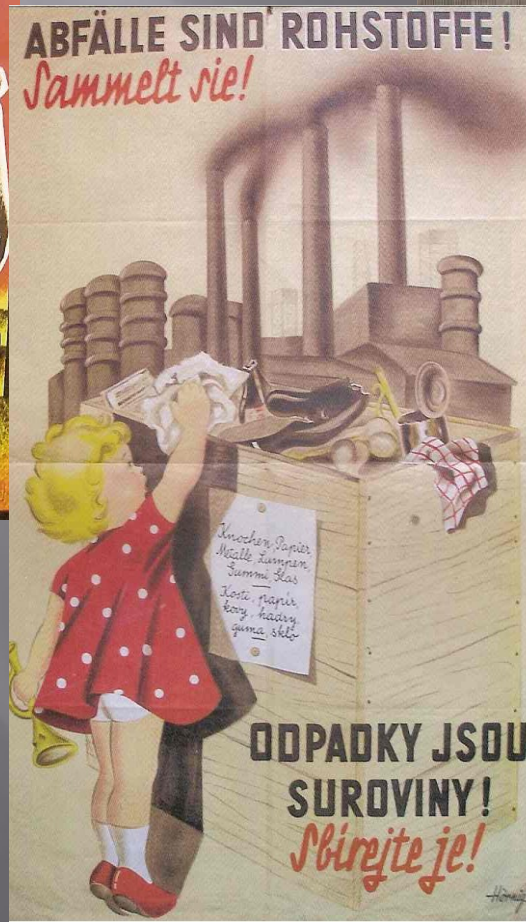

Konec poplachu

Sběrové akce:

Spolu s narůstajícími potřebami válečného hospodářství byli obyvatelé Protektorátu stále častěji vyzýváni ke sběru surovin. Různě koncipované kampaně vzbuzovaly jen malý ohlas. Foto: Gebhart J., Kukulík J.: Velké dějiny země koruny české.

12 500 bronzových zvonů ze všech obcí Čech, Moravy a Slezska (jenom z Prahy 245) je rekvírováno k roztavení pro potřeby Wehrmachtu. Foto: Čvančara J.: Někomu život, někomu smrt.

Poslouchání zahraničního rozhlasu:

Antonín Žlábek, Miloš Bič, Přemysl Pitter při poslechu rozhlasu.

Foto: Čvančara J.: Někomu život, někomu smrt.

- poslouchání českého vysílání BBC „Volá Londýn“ bylo nelegální

- přesto toto riziko podstupovala drtivá většina národa

Každý radiopřijímač byl povinně opatřen štítkem. Viz vlevo dole.

V pravidelných relacích vstupoval do éteru i exilový ministr zahraničních věcí Jan Masaryk.

Pamatuj,

Pamatuj,

že poslouchání zahraničního rozhlasu je zakázáno a trestá se káznicí nebo i smrtí.

Volá Londýn: Hodina odplaty nadešla, boj o vyhlazení nacismu započal. Naším programem je svobodné Československo ve svobodné Evropě

Protektorátní humor:

- okupanti přejmenovávali i ulice. Například pražská Vodičkova, podle pana Vodičky, se tupě mechanicky změnila na Wassergasse. A tak si Češi vytvořili i další pseudoněmecké novotvary: **Smíchov – Lachau, most Svatopluka Čecha – Heiliger Regiment Böhmen Brücke, Myslíkova ulice – Špekulírgasse, Stašnice – Bu-bu-bustadt, Hrdlořezy – Es kommt der Tag, Lazarská – Kriplgasse, Kališnická – Štamprlgasse, Tylovo náměstí – Organtiner Platz, Masarykova kolej Fleisch-Krawal-Geleise-Gib- Mehr, Pankrác – Gestapoheim, Řeznická ulice – Generalstabstrasse, Masarykovo nádraží – Fleischbrajglbanhof**
- „Jde gestapák po ulici a pojednou vidí na baráku křídou napsáno „Hitler je vůl“. Zavolá nedaleko stojícího strážníka a ptá se ho výhružně co tomu říká? — „No, že to má být napřed německy a pak česky“ odpovídá strážník.“
- když vzplanula válka mezi Polskem a Německem, začali Pražáci přejmenovávat ulice, věci, lidi a všechno možné po polském vzoru - tak se německé armádě říkalo **cirkus plechówy, Hitlerovi cwok na swobódě, Háchovi děda podpisówy, radiu se říkalo kysna prolhána** atd.

Protektorátní film:

- vysoká priorita nacistické propagandy – jak hraný, tak zpravodajský film
- diváci bojkotovali německou válečnou propagandu pískotem, kašláním, šoupáním nohama
- zřízena funkce dozorce v kině a řada kin byla zavřena
- arizace film. průmyslu a zákaz hraní filmů s Židy v hlavní roli

21.12.1941 přechází AB pod obří německý koncert Ufa.

Goebbels zavítal mj. i do filmových ateliérů na Barandově. Velmi se zajímal o plány na rozšíření studia.

Foto: Čvančara J.: Někomu život, někomu smrt.

Barrandovské ateliéry v r. 1937

– foto ze vzduchu.

Postavení Židů:

- 15. března 1939 žilo na území Protektorátu na 103 000 osob židovského vyznání

- 21. června 1939 zavedeny Norimberské rasové zákony započítávající i tzv. míšence takže nacistické statistiky uváděli nakonec 118 000 Židů (78 000 jich nepřežilo holokaust)

- arizace – zabavení 134 velkých a 190 menších židovských průmyslových podniků, zákaz živností na intelektuálních povolání

- 1. září 1941 zavedena povinnost nosit žlutou davidovu hvězdu

Prohlášení:

Prohlašuji/eme/, že nejsem/me/ židem/y/ ve smyslu §u 6. nařízení Říšského protektora ze dne 21. června 1939 o židovském majetku, že nejednám/e/ za židovský podnik ve smyslu §7, a že jsou mi /nám/ známa trestní ustanovení §u 10. téhož nařízení.

V.....*Prage*.....dne.....*23. 9.*.....1940.

*Karla Šmerá
pro směrnic.
Klí o rodi
opřísahání
V. alba Š. Zehlova 34.*

